

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2017-03-17

Diarienummer: 01262/2017

Miljötillsyn

Adam Ridelius

Telefon 031-368 37 15

E-post: adam.ridelius@miljo.goteborg.se

Yttrande till Miljö- och Energidepartementet över M2016/02191/Nm, Havs- och vattenmyndighetens rapport: Tydligare regler för små avloppsanläggningar med tillhörande konsekvensanalys

---

Stadsledningskontoret har skickat över remissen till miljö- och klimatnämnden som ska svara direkt till Miljö- och energidepartementet senast den *1 maj 2017*.

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens förslag som eget yttrande till Miljö- och energidepartementet.

Miljö- och klimatnämnden beslutar om omedelbar justering.

Ärendet

Bakgrunden till det författningsförslag som nu skickats ut på remiss är det regeringsuppdrag Havs- och vattenmyndigheten (HaV) fick i december 2012. HaV skulle i samråd med Boverket utreda nödvändiga förändringar i regelverket kring enskilda avlopp och ta fram kostnadseffektiva författningsförslag. Det förslag som nu remitterats har reviderats och bearbetats av HaV utifrån de synpunkter som inkommit samt tillkommande kunskap och erfarenheter från den referensgrupp som på HaV:s initiativ bildades på våren 2016. Målsättningen med författningsförslaget är att:

- samla och förtydliga regelverket kring små avlopp för att minska oklarheter i tillämpningen
- öka rättssäkerheten, samsynen och effektiviteten i kommunernas arbete med prövning och tillsyn
- öka förutsägbarheten för fastighetsägaren om vilka reningskrav som kommer att ställas
- säkerställa avloppsanläggningarnas funktion

Miljöförvaltningen har varit med i HaV:s referensgrupp och lämnat synpunkter under arbetet med att fram förslaget.

Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram ett förslag och detta har redovisats till departementet som nu skickat det på remiss till bland annat Göteborgs stad.

Förvaltningens synpunkter

Bakgrunden till det författningsförslag som nu skickats ut på remiss är det regeringsuppdrag Havs- och vattenmyndigheten (HaV) fick i december 2012. HaV skulle i samråd med Boverket utreda nödvändiga förändringar i regelverket kring enskilda avlopp och ta fram kostnadseffektiva författningsförslag. Det förslag som nu remitterats har reviderats och bearbetats av HaV utifrån de synpunkter som inkommit samt tillkommande kunskap och erfarenheter från den referensgrupp som på HaV:s initiativ bildades på våren 2016.

Bland annat föreslås följande:

- Områden som är känsliga för toalettavloppsvatten ska kunna pekas ut med hjälp av ett nationellt bedömningsunderlag. Vid utpekandet ska bland annat hänsyn tas till retention i mark och en bedömning göras av vilken risk det finns att fosfor från avloppsanläggningar påverkar närmaste vattendrag negativt. HaV kommer att ta fram en vägledning för hur bedömningarna ska göras. Inom dessa känsliga områden ska det vara förbjudet att släppa ut toalettavloppsvatten eller urin till mark, grund eller ytvatten. Inom känsliga områden måste avloppsfrågan istället ordnas förslagsvis genom torra lösningar eller snålspolande toaletter till slutna tankar.
- Utpekandet bör ske av myndighet på regional eller kommunal nivå. I förslaget ges några olika tänkbara alternativ på vem som ska peka ut områdena - kommunen efter samråd med länsstyrelsen, länsstyrelsen eller vattenmyndigheterna. *Förvaltningen anser att det bästa alternativet är att kommunerna ska peka ut dessa områden i samråd med vattenmyndigheterna. Kommunerna har den lokala kunskapen om markförutsättningar, vattenmiljöer och belastning. Vattenmyndigheterna kan bidra med samsyn och kunskap om utsläppskällor i hela avrinningsområden. VM har också kompetensen att göra analyser av de små avloppens påverkan i förhållande till andra utsläppskällor.*
- Kravet på rening av fosfor skärps i områden med övergödningsproblem och där utsläppen från små avloppsanläggningar bedöms vara betydande. Däremot sänks kravet på rening av fosfor i områden där risken för påverkan är liten. *Förvaltningen är positiv till tanken att införa reningskrav som är anpassade till risken för påverkan.*
- Det ska införas krav på en viss kunskapsnivå genom certifiering av de personer/företag som anlägger avloppsanläggningar och även krav på opartisk kontroll vid nyinstallation samt kontinuerlig kontroll av nya anläggningar i drift. *Förvaltningen anser att dessa krav på en ökad kompetens för installation och kontroll kommer att innebära en bättre garanti för att anläggningar fungerar även i verkligheten och inte bara enligt ansökningshandlingarna.*
- Förslaget innebär ändringar i lagtexten som begränsar omfattningen av de nya reglerna till anläggningar för avloppsvatten från bad, disk och tvätt i främst hushåll, avloppsvatten från vattentoalett och avloppsvatten från verksamheter. Det innebär att det inte längre blir möjligt att tillämpa dessa för rening av dagvatten. I förslaget lyfts fram att dessa anläggningar måste regleras på annat sätt. *Förvaltningen delar uppfattningen att det är bra att lyfta bort dagvattenanläggningar från de bestämmelser om små avlopp som nu föreslås. Dock måste lagstiftaren snarast se till att dessa kan förprövas på annat sätt.*

Miljöförvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget på nya regler för små avloppsanläggningar. De nya reglerna kommer att innebära stora förändringar i

handläggningen och bedömningen av ansöknings- och tillsynsärenden ute i kommunerna. Om reglerna verkligen ska leda till en ökad samsyn och ökad rättssäkerhet anser förvaltningen att vägledning om tillämpningen av de nya reglerna måste vara framtagen och klar att tillämpa senast samtidigt som de nya bestämmelserna träder i kraft.

Förvaltningens synpunkter på förslaget till ny lagtext har som utgångspunkt att reglerna ska vara lätta att tolka vid prövning och tillsyn. Vi har därför lämnat detaljerade förslag på förändringar eller angivit vad vi uppfattat vara otydligt. Exempelvis anser vi att bestämmelsen om vad som ska ingå i ansökningshandlingarna ska kompletteras med uppgifter om slamvolym. Detta behövs för att kunna bedöma funktionen av en reningsanläggning, om slamtömning kommer att ske på rätt sätt m. m.

Vi hänvisar i övrigt till en sammanfattning av våra synpunkter i en bilaga. Yttrandet (bilagan) riktas direkt till den remitterande myndigheten och skickas som svar tillsammans med protokollsutdrag (när protokollet är justerat).

Göteborg den 18 april 2017

Anna Ledin
direktör

Jennica Kjällstrand
avdelningschef

Bilagor

Yttrande till Miljö- och energidepartementet

Yttrande
2017-04-25

Miljö- och energidepartementet

Remiss M2016/02191/Nm om Havs- och vattenmyndighetens rapport: Tydligare regler för små avloppsanläggningar med tillhörande konsekvensanalys

Sammanfattning

Miljö- och klimatnämnden är i huvudsak positiv till förslaget på nya regler för små avloppsanläggningar. De nya reglerna kommer att innebära stora förändringar i handläggningen och bedömningen av ansöknings- och tillsynsärenden ute i kommunerna. Om reglerna verkligen ska leda till en ökad samsyn och ökad rättssäkerhet anser förvaltningen att vägledning om tillämpningen av de nya reglerna måste vara framtagen och klar att tillämpa senast samtidigt som de nya bestämmelserna träder i kraft.

Nämndens synpunkter på förslaget till ny lagtext har som utgångspunkt att reglerna ska vara lätta att tolka vid prövning och tillsyn. Vi har därför lämnat detaljerade förslag på förändringar eller angivit vad vi uppfattat vara otydligt.

Nedan lämnas en rad kommentarer och synpunkter gällande de enskilda reglerna.

Tydligare regler för små avloppsanläggningar

Förslag på ändringar och tillägg i FHM

Definitioner (s 21)

- Definitionen av ”spillvatten” bör kopplas till definitionen i 9 kap 2 § punkt 1 i miljöbalken – spillvatten eller annan flytande orenlighet. Detta omfattar spillvatten, gråvatten och svartvatten dock inte dagvatten, som inte heller avses omfattas av de nya reglerna.

12 §

- Omformulera tredje stycket: ”Bestämmelserna i 16 d-e gäller avloppsanläggningar som behandlar eller samlar upp hushållsliknande spillvatten.” Det står redan i första stycket att de inte gäller för tillstånds- eller anmälningspliktiga anläggningar.

- Miljöförvaltningen anser att det är bra att orenat avloppsvatten enligt 9 kap 2 § 2-4 MB inte omfattas av förbudet i 12 § FMH och att anläggningar för rening av dessa inte heller är anmälningspliktiga enligt 13 § FMH. Dagvattenfrågorna måste lösas genom att regler om hur dessa ska hanteras införs på annan plats i lagstiftningen, förslagsvis genom krav på anmälan eller tillstånd i miljöprövningsförordningen. Vi tillstyrker därför förslaget om att det införs särskilda regler för hantering av dagvatten såväl inom som utanför detaljplan.

12 a §

- Inom känsliga områden ska det vara ”nollutsläpp” för toalettwater – ologiskt att tolka 16 e§ där det sägs i andra stycket att rening av totalfosfor ska vara minst 90 %. Är detta ett krav som är tänkt ska gälla för prövningsmyndigheten vid bedömning av undantag om särskilda skäl föreligger?

13 och 14 §§

- Vi ser svårigheter att tolka när vissa ändringar kräver tillstånd enligt 13§ eller anmälan enligt 14§. Kriterierna i 13 § 3 är ”öka belastningen på en befintlig tillståndsgiven anläggning så att dygnsflödet för vilket anläggningen är tillståndsgiven varaktigt överskrids”. Kriterierna i 14 § 1 är ”sammansättningen eller momentanflödet ändras på ett sådant sätt att förutsättningarna för rening påverkas”. De ändringar som beskrivs i 14 § ska enligt de inledande raderna vara ”ändringar som varaktigt” påverkar anläggningen. Ett förtydligande i lagtexten till 14 § 1 skulle kunna göras så att det framgår att tillståndsgivet dygnsflöde inte får överskridas.

Det vore värdefullt med exempel på åtgärder som är anmälningspliktiga enligt 14 § punkt 3 och punkt 4.

- Förtydliganden krävs av vad som är tillåtet att ändra utan tillstånd/anmälan. Vad gäller om man vill byta markbäddsmaterial, förslitningsdelar eller spridarrör? Räknas det som underhåll eller är det tillstånds- eller anmälningspliktigt?

15§

- Vi är positiva till det nya kravet.

15 a §

- Vi anser att uppgifter om slamvolym ska ingå i ansökningshandlingarna, för att vi ska kunna bedöma funktionen för en reningsanläggning, om slamtömning kommer ske på rätt sätt samt för att ruttplanering ska kunna optimeras av slamtömningsentreprenören. Detta är något som vi anser har varit en brist i de tekniska beskrivningarna av framförallt minireningsverk hittills.
- Bestämmelsen om vad en ansökan eller anmälan minst ska innehålla är väldigt omfattande och i många fall behövs samtliga handlingar för att kunna göra en bra bedömning av ansökan eller anmälan. I sista stycket anges att en myndighet som handlägger ett anmälningsärende får medge undantag från vad som ska ges in om inte alla handlingar eller uppgifter behövs för handläggningen. Möjligheten till undantag är begränsat till anmälningsärende som avser en verksamhet som är anmälningspliktig. Nämnden anser att prövningsmyndigheten ska kunna undanta även tillståndspliktiga anläggningar.
- Punkt 3b på sidan 34: ”Infiltrationskapacitet” bör specificeras ex ”siktanalys” för att inte andra ofullständiga analysmetoder skickas in t ex LTAR.

16§

- Andra stycket ska strykas. Det finns ingen anledning att avvika från kravet på 5 pe/hushåll. Det räcker med möjlighet för undantag om det finns särskilda skäl. Bra om vi får exempel på särskilda skäl.
- Viktigt att ”avloppsanläggning” används konsekvent.

16 b §

- 1,5 meter från spridningslagrets underkant är mer ändamålsenligt för att få marginal att undvika risk för förorening. Nuvarande krav på 1 meter kan innebära att det faktiska avståndet endast blir 20 cm från anläggningens nedersta infiltrerande del och grundvattennivå/berg, vilket kan jämföras med kravet på 80 cm sandlager för en normala markbädd.

16 c §

- Punkt 2. Tydliggör att kravet gäller en separat del, inte luftningsrör.

16 d §

- Reduktionskrav i procent förutsätter att vi vid tillsyn kan få uppgifter om både ingående och utgående sammansättning/halter på avloppsvattnet.

Kommentar till motiv: I 16 d och e § ”tillstånd eller godkännande”. Vad menas med ”godkännande”? Menas anmälda anläggningar enl. äldre bestämmelser? Detta bör förtydligas.

16 e §

- Det är otydlig för vilka anläggningar kravet gäller. Vad gäller exempelvis för verksamheter, kontor m.m. Enligt lagtexten finns inget undantag men i motiven på sid 40 i sista stycket anges att bestämmelsen inte ska tillämpas på spillvatten från mindre verksamheter. Varför inte?
- Andra stycket. Om området är utpekad som känsligt för utsläpp av toalettavloppsvatten borde inget utsläpp alls tillåtas. Se nya 12 a §. Möjligen ska det finnas utrymme för att ge undantag vid särskilda skäl och då kan krav på 90% reduktion av totalfosfor gälla.

18 a §

- Vi är positiva till de nya kraven på certifiering av anläggare och utförandeintyg.

19 a §

- Bra ändringsförslag på tillägg. Vi anser att ansökan ska ha inkommit till prövningsmyndigheten innan tillståndet har upphört att gälla.

Ny X §

- Vi är positiva till att man inför krav vid installation och kontrollkrav vid drift efter driftstart. Vi delar utredarens erfarenheter att det behövs nya regler för att komma till rätta med det ökande problemet som finns med felinstallationer och driftsproblem. Många av dessa kan undvikas om kompetenskravet höjs på den som får installera och kontroller avloppsanläggningar.

Ny Y §

- Vi är positiva till förslaget om kontinuerlig kontroll av ett oberoende organ och tycker att de förslagna intervallerna för kontrollen är rimliga.

Ny Z §

Utpekande av områden som är känsliga för toalettavloppsvatten. Det är bra att kunna peka ut sådana områden. Bedömningarna kommer att underlättas med hjälp av kartunderlag i HaV:s vägledning. Vi befarar dock att bedömningen av riskerna för förorening kan komma att bli svårare än idag. Hur ska exempelvis ett avslagsbeslut kunna motiveras om en anläggning hamnar för nära en enskild vattentäkt? Föreslagna 16 a § är så allmänt formulerad och vi saknar ett mer detaljerat resonemang om hur avståndsbedömning mm bör göras. Är detta tänkt att komma i vägledningen? Vad kan tänkas vara en åtgärd som gör en anläggning mer robust när det gäller smittspridning? En fråga som uppstår är exempelvis: Hur ska vi bedöma en ny avloppsansökan för ett minireningsverk där rör till avloppsanläggningen passerar 5-20 meter från borrard dricksvattenbrunn och där utsläpp sker till en otät kulvert 10 meter uppströms en borrard dricksvattenbrunn?

- I förslaget ges några olika tänkbara alternativ på vem som ska peka ut områdena - kommunen efter samråd med länsstyrelsen, länsstyrelsen eller vattenmyndigheterna. Nämnden anser att det bästa alternativet är att kommunerna ska peka ut dessa områden i samråd med vattenmyndigheterna. Kommunerna har den lokala kunskapen om markförutsättningar, vattenmiljöer och belastning. Vattenmyndigheterna kan bidra med samsyn och kunskap om utsläppskällor i hela avrinningsområden. VM har också kompetensen att göra analyser av de små avloppens påverkan i förhållande till andra utsläppskällor.
Exempel: Hur ställer vi krav på säkerhetsbarriärer med hjälp av föreskrifter och hur bedömer vi om de är tillräckliga utifrån risk?

Nya bestämmelser MSA

- Miljöförvaltningen vill peka på risken att samma installation skulle kunna träffas av flera miljöskaktionsavgifter. Samma åtgärd skulle kunna drabbas både av en MSA pga. att man anlagt utan tillstånd, en MSA för att ha anlagt utan att uppfylla föreskrivna krav på certifiering samt en MSA genom att vara försenad med att lämna in utförandeintyg.

För miljö- och klimatnämnden

Anna Ledin
Direktör